

**„ЦЕНТЪР ДОМАШНИ ГРИЖИ” КЪМ ОС НА БЧК-ВАРНА – ШАНС ЗА ПО-ДОБРО
КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ СРЕД ВЪЗРАСТНИТЕ, ХРОНИЧНО-БОЛНИ И ХОРА С
ТРАЙНО УВРЕДЕНО ЗДРАВЕ**

¹Кр. Стамова, ¹Т.Костадинова ¹Г. Петрова, ²Д. Ставрев

¹Медицински университет “Професор д-р Параскев Стоянов”- гр.Варна
Факултет Обществено здравеопазване

²Медицински университет “Професор д-р Параскев Стоянов”- гр.Варна,
Факултет Медицина

9000, Варна, kr.stamova@dir.bg; gal_rumenova@abv.bg

**"DOMESTIC CARE CENTER" AXIS OF BRC-VARNA - A CHANCE FOR BETTER
QUALITY OF LIFE AMONG ADULTS, CHRONIC CARE AND PEOPLE WITH HEALTH
PERMANENTLY DAMAGED**

¹Kr. Stamova, ¹T. Kostadinova, ¹G. Petrova, ²D. Stavrev

¹Medical university "Professor Dr. Paraskev Stoyanov" - Varna, Faculty of Public Health

²Medical university "Professor Dr. Paraskev Stoyanov" - Varna, Faculty of Medicine

9000, Varna, kr.stamova@dir.bg; gal_rumenova@abv.bg

SUMMARY:

In the European Region the percentage of the population aged 65 and over is expanding - a trend that appears to increase. This demographic trend offers challenges for health systems because the need for health services and social services usually increases at retirement age and accelerates the age of 75 years. The growing number of adults with chronic diseases requires an integrated, multidisciplinary set of well-coordinated care that includes prevention, monitoring and supporting treatment. Through its "Home Care Programs" Red Cross aims to help elderly, chronically ill and disabled people to overcome their health problems and help improve their psychological, social and health status. "Home care center" to the Varna Red Cross provides a variety of activities to achieve its main goal: improving quality of life and reducing social exclusion of people of retirement age and patients with permanently impaired health. This study analyzes for users' quality of life in that center and looking at their assessment of change in health status. In the study there is a place for the structure of the staff in the center, focusing on training and development of specific skills, which are accumulated with the professional experience.

Keywords: beneficiaries, home care, quality of life, satisfaction, service.

Въведение

В Европейския Регион процентът от населението на възраст 65 и повече години се увеличава, тенденция, която е вероятно да продължи. Тази демографска тенденция поставя предизвикателства пред системите на здравеопазване, тъй като необходимостта от здравни и социални услуги, обикновено се увеличава в пенсионна възраст, както и ускорява на възраст над 75 години.

В България населението над 65 години е 11,29 % за 1982г. и стига до 17,36 % през 2008г. (% от цялата популация). За сравнение – за Европейския регион – населението над 65 години е 11,69% за 1982г., и до 15,15% през 2008г. В България както и в преобладаващата част от европейските страни, е налице изразено демографско остаряване на населението. Налице е прогресивно намаляващ относителен дял на младите поколения и увеличаване на относителния дял на поколението над 65 годишна възраст. Едновременно със застаряването, за страната ни, се очертава и увеличаване на заболяемостта, особено за възрастовата граница над 65 години.

Нарастващият брой на пациентите с хронични заболявания изисква интегриран, мултидисциплинарен пакет от добре координирани грижи, който да включва превенция, мониторинг и поддържащо лечение.

За предоставяне на здравни грижи и социални услуги в дома на възрастни, хронично-болни и хора с увреждания, Българският Червен Кръст (БЧК) въвежда интегриран модел със създаването на Центрове „Домашни грижи“ в София, Пловдив, Благоевград, Монтана, Ловеч, Варна, Смолян и Добрич. Чрез услугите „Домашни грижи“ БЧК се стреми да помогне на възрастни, хронично-болни и хора с трайно увредено здраве да преодолеят затрудненията си от здравословен характер и да допринесе за подобряване на техния психологически, социален и здравен статус. Услугата включва както здравни грижи, така и социални услуги, подпомагащи пациентите за справяне с ежедневни дейности от бита (поддържане на хигиената в дома, хигиена на тялото, хранене, пазаруване, придружаване при медицински прегледи и лабораторни изследвания или разходки) и др. Услугите се предоставят директно в дома на бенефициента, след извършване на индивидуална оценка на нуждите на всеки един от тях и при стриктно спазване на критерии за качество, изработени в рамките на Програма „Домашни грижи“. Голямо внимание се отделя за стимулиране на капацитета на пациентите за самопомощ и обучението им в някои похвати за това (13).

Целта на екипната работа бенифициенти – служители е прибавяне не само на години към живота, а прибавяне и на живот към годините (11, 12). Тази цел може да бъде постигната чрез успешна работа на двете страни на екипа. Това зависи от високото качество на извършваните грижите, адекватни на нуждите на потребителите, високата мотивация и удовлетвореност на страните (9).

Целта на направеното изследване бе да се проучи даваната от бенефициентите оценка за промяна в качеството им на живот, в периода на ползване на услугите, предоставяни от „Център Домашни грижи“ към ОС на БЧК-Варна.

Материал и методи

Изследването е проведено в периода от 1 до 24 август 2011 година. Приложените методи в проучването са: пряка анонимна анкета, анализ на литературни източници, документален метод, сравнителен анализ със съпоставими проучвания. Данните са обработени чрез статистически и графичен анализ. Анкетното проучване е проведено в дома на бенефициентите с помощта на служителите на ЦДГ при ОС на БЧК. За целта те преминаха първоначално обучение. В процеса на набиране на анкетната информация се прецизираха всички особености, възникнали при работа с бенефициентите.

Анкетирани са 41 бенефициенти, ползващи услугите на „Център Домашни грижи“ към ОС на БЧК-Варна. Това са 59% от всички, ползващи услугата. В анкетното проучване сме включили всички бенифициенти, които са в състояние да участват. Много от потребителите на услугата „Домашни грижи“ са със заболявания, които биха затруднили участието им в анкетното проучване. Участието за всеки анкетиран е прецизирано и с информираното съгласие на всеки отделен анкетиран (1).

Резултати и обсъждане

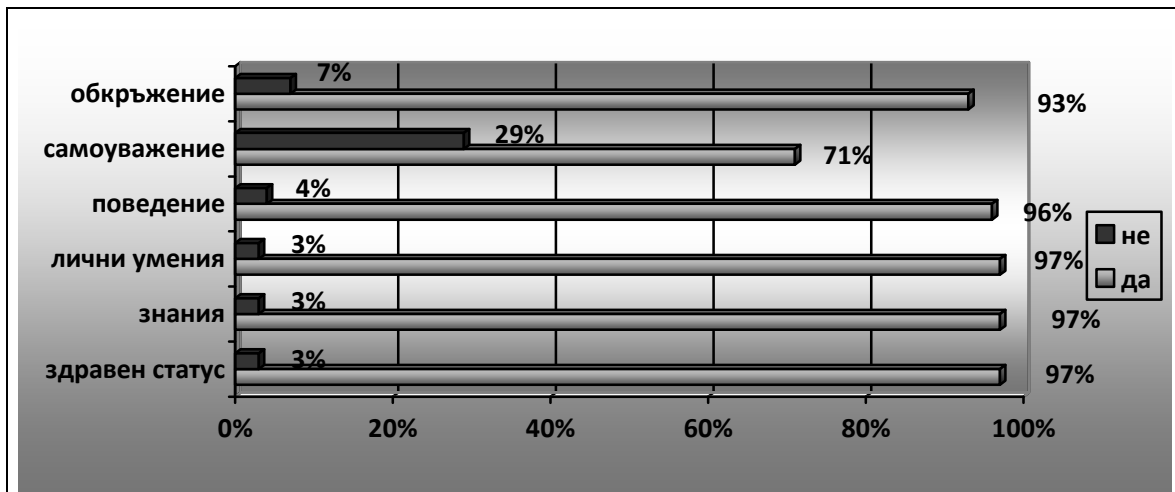
Средната възраст бенефициентите е 81 години (3).

Почти всички бенефициенти са включени в програмата от повече от една година. Между 1 и 3 години се ползват от нея 36% от анкетираните, а 64% - повече от 3 години.

Социалната услуга Център „Домашни грижи“ (ЦДГ) към ОС на БЧК-Варна е общинска делегирана дейност с капацитет 70 места. Център „Домашни грижи“ предоставя комплекс от социални услуги за лица в пенсионна възраст за подобряване качеството им на живот и преодоляване на социалната им изолация. Екип от квалифицирани медицински консултант, социален работник и домашни помощници, с опит в предоставянето на домашни грижи,

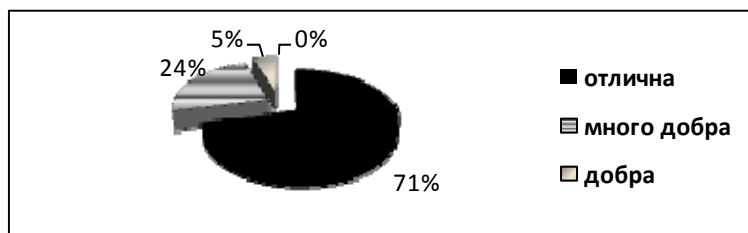
подпомага бенефициентите в процеса на тяхното лечение, консултира тях и близките им по медико-социални проблеми, извършва административни услуги и помага при поддържането на хигиената в дома и при пазаруването. Център „Домашни грижи” предлага почасово обслужване през деня за задоволяване на ежедневните, здравните и рехабилитационни нужди на потребителите на услугата. Домашните помощници полагат грижи и за добрия емоционален статус на бенефициентите чрез занимания по интереси и организация на свободното време (3).

Проучване, проведено през 2009 година и 2010 година, показва мнението на бенефициентите, че ползването на домашни грижи, предоставяни от БЧК, е довело до подобрене на качеството им на живот. Резултатите от анкетното проучване през 2010 година са по-обобщени, като почти всички анкетирани заявяват категорично положителната промяна (92%). Едва 8% от анкетиранията тогава, не отчитат за себе си промяна в желаното към по-добро качество на живот. Анкетното проучване през 2009 година представя по-подробни резултати в тази насока. На респондентите в анкетата са предложени различни показатели, по които те да оценят промените в здравословния си статус. Получените тогава резултати, ние сме представили на фиг. 1. Става ясно, че почти всички потребители на услугата „Домашни грижи” отбелязват подобрене в качеството си на живот.

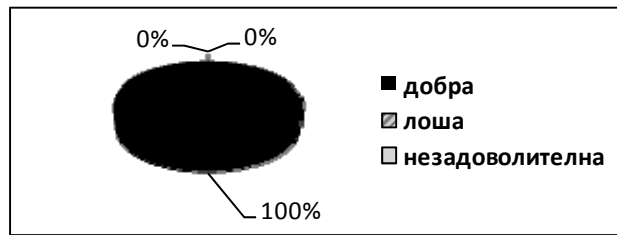

Фиг. 1. Мнението на бенефициентите за промяната в качеството им на живот по различни показатели (проучване 2010г.).

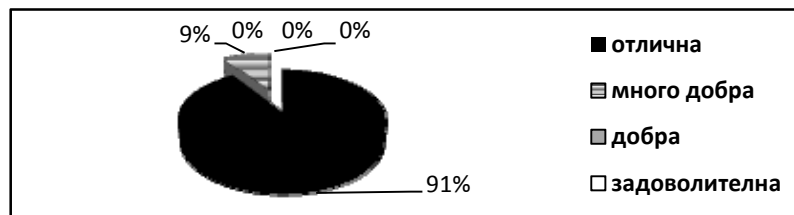
Оценката за промяната в качеството на живот на ползвателите на домашни грижи, ние обвързваме с оценката, която самите те дават за качеството на получаваните услуги. За повече от половината респонденти тя е „отлична” (71%). За останалите – „много добра” (24%) или „добра” (5%, фиг.2). Висока е даваната оценка за качеството на предлаганите услуги през 2010 и 2009г. (фиг.3, фиг.4), (10).

Фиг. 2. Разпределение на оценката, която дават бенефициентите за качеството на получаваните услуги (проучване 2011г.).

Фиг.3. Разпределение на оценката, която дават бенефициентите за качеството на получаваните услуги (проучване 2010г.).

Фиг. 4. Разпределение на оценката, която дават бенефициентите за качеството на получаваните услуги (проучване 2009г.).

Запитани, дали желаят да се ползват и от услугите на друг вид служител на ЦДГ, повечето анкетирани заявяват, че ползваните от тях услуги са достатъчни (41%). Това говори за удовлетвореността от обхвата на получаваните услуги. Точна е и преценка на екипа, определящ пакета услуги за потребителя.

Всички респонденти категорично заявяват в анкетното проучване, че желаят и за напред да ползват предлаганата помощ от ЦДГ (100%). Някои от анкетирани са дописали „*наложително!*“, „*хиляди пъти!*“. Предлаганите грижи са не само жизнено необходими за бенефициентите, както самите те заявяват. Възторг и благодарност за грижите изказват почти всички анкетирани (9).

За вярността на горепосочените резултати ни дава основание факта, че служителите от ЦДГ са с висока професионална подготовка и непрекъснато надграждащ професионализъм. От всички служители, четирима са със средно образование. Трима са с висше. Към това число включваме и медицинския консултант, чията специалност е фелдшер и образованието му е приравнено към висше, съобразно изискванията към момента. За двама от вишистите, завършеното висше образование е в областта на мениджмънта (8). Управителят е с висше медицинско образование.

В ЦДГ се провежда непрекъснато поддържане и повишаване на квалификацията на личния състав. Използват се и всички възможни ежедневни, периодични и специални форми за обучение (4). Служителите от ЦДГ периодично посещават обучения, организирани от БЧК. Те притежават необходимите специфични знания и умения по обслужване на бенефициентите. С внимание, търпение и много сърдечност контактуват с бенефициентите, независимо от предизвикателствата в своята работа. Потребителите на услугата са хора, в напреднала възраст, самотни, с тежки хронични заболявания, с различен интелектуален, образователен и културен статус (4).

В **Заключение** можем да кажем, че екипната, квалифицирана работа на ЦДГ изпълнява успешно целта си – да прибавя не само години към живота, но и живот към годините на възрастните, хронично болни и хора, с трайно увредено здраве. Това е резултат от внимателен подбор и оценка на нуждите на бенефициентите. Всичко е резултат на мениджмънт на високо ниво в „Център Домашни грижи“ към ОС на БЧК-Варна.

Използвана литература:

1. Георгиева, А., Ролята на медицинската сестра при получаване на информирано съгласие от неврохирургичните пациенти, Здравни грижи, 4, 2010, 8, 21-27.
2. Закон за социалното подпомагане обн. ДВ, бр.56 от 19.05.1998г., ...изм. и доп. бр.9 от 28.01.2011г..
3. Иванова Е., Т. Милкова, Д. Ставрев, Проучване нуждата и възможностите от кинезитерапия в дома на прицелна група възрастни със затруднено придвижване, Известия на съюза на учените – Варна, 1`2010, XV, 38-40.
4. Милкова, Т., Д. Ставрев, Кр. Стамова, Е. Крайчева, Създаване, разгръщане и стабилизиране на Център „Домашни грижи” при ОС на БЧК-Варна, Известия на съюза на учените – Варна, Серия „Медицина и екология”, 2, 20011, XVI, 49-52.
5. Пархон К., Биология на възрастните, Медицина и физкултура, София, 1960.
6. Правилник за прилагане на закона за социално подпомагане, Приет с ПМС №243 от 05.11.1998г., обн. ДВ, бр.133 от ноември 1998г., ...изм. ДВ, бр. 63 от 16 август 2011г.
7. Служебен архив на „Център Домашни грижи” към ОС на БЧК-Варна.
8. Ставрев Д., Кр. Стамова, Т. Милкова, Времева натовареност на персонала на „Център Домашни грижи” към ОС на БЧК-Варна, Научни трудове на Русенския Университет - 2011, под печат.
9. Стамова Кр., Т. Милкова, Д. Ставрев, Удовлетвореност на бенефициентите от полаганите за тях грижи от „Център Домашни грижи” към ОС на БЧК-Варна, Научни трудове на Русенския Университет - 2011, под печат.
10. Стамова Кр., Т. Милкова, Д. Ставрев, Е. Крайчева, Динамика на степента на удовлетвореност на бенефициентите от полаганите за тях грижи от „Център Домашни грижи” към ОС на БЧК-Варна, Известия на съюза на учените – Варна, Серия „Медицина и екология”, 2, 20011, XVI, 44-48.
11. Тончева С., Мобилен микро-социален център – модел за оказване на професионални здравни грижи в дома на възрастните хора, Социална медицина, 2004, 3, 24-26.
12. Тончева С., Оказване на грижи и помощ в дома на възрастния човек, ИК Славчо Николов и сие, Шумен, 2004, 132.
13. www.redcross.bg/activities/activities5/homecare.html